

29 ๓.ค. 2529

ภาควิชาภาษาไทย

ภาษามลายูในภาษาไทย

ขุนศิลปกิจพิสัยพันธ์

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

- นกกรงหัวจุก (ภาคใต้) - burong merbah jambul (บุงร เมอร์บ๊ะ ยัมโบล) บุงร=นก เมอร์บ๊ะ=นกกรง ยัมโบล=ผมจุก (คือนกปรอทหัวโขน)
- ลูกเงาะ (ผลไม้) - buah rombutan (บูวะ รามุตัน) แต่ถิ่นปัตตานีเรียกผลไม้ชนิดนี้ว่า บูวะมาโมะ แต่ ซึ่งถือว่าเป็นวลีที่ละคำอยู่ และเข้าใจเอาว่าวลีเต็มนี้ คือ บูวะ มาโมะ ออแซ ฮูแด บูวะ=ผลไม้ ลูกไม้ มาโมะ=ผมบนศีรษะ ออแซ=คน (ออแซ เพี้ยนมาจาก ออวัง=คน) ฮูแด=ป่า (ฮูแด เพี้ยนมาจาก ฮูตัน=ป่า) บูวะ มาโมะ ออแซ ฮูแด=ลูกผมคนป่า แต่ คนป่านั้น ชาวไทยภาคใต้เรียกว่า เงาะ ลูกผมคนป่า ไทยภาคใต้เรียกว่า ลูกผมเงาะ แต่ทางภาคกลางว่า ลูกเงาะ จึงว่า ลูก (ผม) เงาะ นี้เป็นคำแปลมาจาก คำมลายู
- ดอกทานตะวัน - bunga tadah matahari (บุงา ตาค๊ะ มาตาฮะรี) บุงา=ดอกไม้ ตาค๊ะ=บ้านทาน มาตาฮะรี=ตะวัน
- (ดอก) หงอนไก่ - balong ayam (บาลง อายัม) บาลง=หงอน อายัม=ไก่
- ผ้าดิบ - kain mentah (กาอิน เมินตะ) กาอิน=ผ้า เมินตะ=ดิบ (ยังมีได้หุงต้ม)
- ลูกยก (ภาคใต้) - anah angkat (อานะ อังกัต) อานะ=ลูก อังกัต=ยก (คือบุตรบุญธรรม)
- นกโค่นเรือนตายาย (ภาคใต้) - burong tebang rumah mentua (บุงร เต๊ะบั้ง รุม๊ะ เมินตุวา) บุงร=นก เต๊ะบั้ง=โค่น รุม๊ะ=เรือน เมินตุวา=พ่อตาหรือแม่ยาย ไร่รวบรัด เป็น ตายาย (คือ นกกระชาง) ฯลฯ

ค. ในทางวรรณคดี

คำมลายูรวมทั้งคำชวา ซึ่งเรารับเข้ามาในทางวรรณคดีนั้น หมายถึงด้อยคำมลายูและชวาซึ่งสอดแทรกอยู่ในหนังสือบทละครเรื่องอิเหนา และกาหลง ซึ่งเป็นหนังสือพระราชนิพนธ์ทั้ง ๒ เล่ม หนังสือทั้ง ๒ เล่มนี้จะเรียกรวมว่า หนังสือเรื่องอิเหนา

เรื่องอิเหนานี้เป็นเรื่องราวของชาวชวาชวาโยโคโบราณ บางท่านว่าเป็นเรื่องอิงประวัติศาสตร์ว่า กวีพระเอกที่เราเรียกว่า อิเหนา หรือ บันหยี นั้นมีตัวตนจริง เรื่องอิเหนาของชวานั้น เขาแต่งเป็นคำร้อยกรองก็มี เป็นคำร้อยแก้วก็มี ที่เป็นคำร้อยกรองนั้นใช้อ่านหรือสวด ส่วนที่เป็นคำร้อยแก้วนั้นสำหรับเล่นหนังและเล่นละคร หนังสือเรื่องอิเหนานี้ได้รับความนิยมมาก เพราะเป็นเรื่องราวของชาวชวาโดยแท้ ผิดกับเรื่อง รามายณะ หรือ มหาภารต แม้จะแต่งเป็นภาษาชวา แต่ทั้งเรื่อง เรื่องราวเป็นของพวกอินเดีย เมื่อคนนิยมกันมากพวกนักแต่งก็พากันแต่งขึ้นมากมายหลายสำนวน เพิ่มผลความเข้าไปเพื่อให้ถูกใจประชาชน ไม่ว่าจะเพื่ออ่าน เพื่อเอาไปเล่นหนังหรือละคร บางสำนวนตัดตอนไปแต่งขึ้น ยาวบ้าง สั้นบ้าง

ต่อมาเรื่องอิเหนา การเล่นหนังของพวกชวาและละครชวา เข้ามายังแหลมมลายู เข้าใจว่าเข้ามาสู่แคว้นมะละกาในยุคที่แคว้นนั้นรุ่งโรจน์เป็นศูนย์กลางของเอเชียอาคเนย์ และเรื่องอำนาจครอบคลุมแคว้นอื่นในแหลมมลายู ในยุคนั้นมีสุลต่านองค์หนึ่งของมะละกา ทรงนามว่า สุลต่านมันซอร์ (Mansur) ได้พระธิดาของพระเจ้ากรุงมายาปาเฮิต (Majapahit) คือเจ้าหญิง เงินครา กิราณา (Chendera Kirana = จันทรรัศมี) มาเป็นมเหสี พวกชวาคงอพยพเข้ามาทำมาหากินในมะละกาตอนนั้นมากที่สุด เรื่องอิเหนาก็น่าจะเข้ามาคราวนั้น หนังสือนี้เป็นภาษาชวา ชาวมะละกาไม่รู้เรื่อง หนังสือก็ ละครก็ตีเปลือกพากษ์ หรือขับร้อง หรือเจรจา ชาวมะลายูในมะละกาหรือที่อื่นก็ไม่รู้เรื่อง จึงจำเป็นต้องแปลออกเป็นภาษามลายู

พวกแปลในตอนแรกๆ เข้าใจว่ามี ๒ พวก คือ พวกมลายูที่รู้ภาษาชวาและเขียนอ่านได้ อีกพวกหนึ่งคือพวกชวาที่รู้ภาษามลายูและเขียนอ่านได้ ในการแปลคราวแรกๆ นั้น คงไม่อาจใช้คำมลายูแทนคำชวาได้ทุกคำ ก็จำต้องใช้วิธีทับศัพท์คือใช้คำชวานั่นเอง เมื่อเอาเรื่องอิเหนามลายูไปเล่นหนังก็คงใช้คำชวาบางคำอยู่ นอกไปจากชื่อเฉพาะที่เป็นชื่อบุคคล ชื่อสถานที่ หนังสือของพวกชวานี้พวกมลายูเรียกว่า วายัง ยาวา (Wayang Jawa) แม้พวกมลายูเป็นผู้เล่นหนังเองก็เรียกชื่อเช่นนั้น

(ยังมีต่อ)